Architectus

2016
2(46)

DOI: 10.5277/arc160207

Halyna Petryshyn*, Tetyana Kazantseva*

Szkice architektoniczne jako metoda badania stylu i kompozycji zabudowy willowej we Lwowie

Architectural sketches as a method of stylistic and composition research of villa housing in the city of Lviv

Wprowadzenie

Willa jako typ zabudowy mieszkaniowej w mieście rozwinęła się w starożytnym Rzymie i w środkowej Europie. Ten rodzaj budownictwa rozpowszechnił się po tym, jak miasta utraciły swoją funkcję obronną, zwłaszcza na przełomie XVIII i XIX stulecia. Zasady kształtowania willi jako stylu architektonicznego zostały doprowadzone do perfekcji pod koniec XIX i w 1. poł. XX w. We Lwowie zachowały się wolno stojące wille, jak również historyczne rejony willowe z zabudową indywidualną z tamtych czasów i obecnie, jako szczególnie wartościowe obiekty, wymagają przeprowadzenia badań naukowych oraz wdrożenia prac konserwatorskich.

Szkice historycznej zabudowy willowej z jednej strony są pierwszym krokiem na drodze restauracji tych obszarów, z drugiej zaś stanowią uzupełnienie luk w edukacji urbanistycznej praktycznymi informacjami o cechach formacji poszczególnych domów w mieście, a także dają wyobrażenie na temat stylistycznych i kompozycyjnych cech zabudowy willowej.

W pracach naukowych poświęconych poszczególnym aspektom architektury Lwowa pojedyncze prywatne wille zostały omówione dosyć fragmentarycznie, zidentyfikowano jedynie obszary willowe, zwłaszcza te o zwartym kształcie. Obszary takie były formowane na podstawie idei miasta ogrodu, której autorem był E. Howard [1]–[7].

* Instytut Architektury Politechniki Lwowskiej/Institute of Architecture, Lviv Polytechnic National University.

Introduction

The villa as a type of town housing was developed in Ancient Rome and in Central Europe. This type of housing spread after the loss of the defensive functions of the cities, especially at the turn of the 18th–19th centuries. Principles of formation of the villa as an architectural style were developed perfectly at the end of the 19th–the first half of the 20th centuries. In Lviv the separate villas as well as the historical villa areas of individual housing have been preserved from that time, they have became particularly valuable now and they require implementation of the research and developed conservation programs.

The sketches of the historical villa development, on the one hand, are the first steps towards their conservation, and, on the other hand, they complement the gaps in urban planning education with practical information about the features of formation of the individual houses in the city and they form the idea about stylistic and compositional features of villa development.

In scientific works devoted to the specific aspects of Lviv architecture, the separate private villas have been fragmentarily discussed, only the villa areas have been identified, particularly those of compact shape. These villa areas were formed on the basis of the ideas of garden cities by E. Howard [1]–[7].

Separate studies are devoted to the style and decor elements [8], [9] and they highlight the problems of preservation of the buildings of certain streets [10]. The authors consider the characteristic drawing of the urban elements in the system of urban planning education [11]. However,

Il. 1. Studenci architektury szkicują wille Lwowa, 2012–2014

Fig. 1. Architect students are sketching Lviv villas, 2012–2014

Osobne badania poświęcone zostały elementom stylu i dekoru [8], [9] i skupiają się one wokół problemów ochrony konserwatorskiej budynków z niektórych ulic [10]. Autorki niniejszej pracy zajmują się rolą charakterystycznego rysunku elementów urbanistycznych w systemie edukacji urbanistycznej [11]. Jednakże wciąż brakuje dogłębnej analizy stylistycznej i kompozycyjnej oraz prezentacji usystematyzowanego zestawu ilustracyjnego, a także należy przeprowadzić pewne badania porównawcze. Obecnie, przy intensywnej zabudowie historycznej części Lwowa, szczególnie istotne jest, aby znaleźć sposoby konserwacji tych willi, a wykonywanie szkiców urbanistycznych przyczynia się do lepszego poznania tych budynków i promocji ochrony konserwatorskiej.

Charakterystyka warsztatów

Główną cechą omawianych warsztatów architektonicznych i urbanistycznych[1] jest wykonywanie rysunków w formie szybkich szkiców, które uczą studentów dokonywania szybkich analiz natury oraz rozwijają zdolność spontanicznego i pięknego oddawania kształtu i przestrzeni bez konieczności rozciągniętej w czasie percepcji otoczenia (il. 1).

Szkice są przygotowywane przy użyciu różnorodnych technik graficznych (pióro, tusz, węgiel, pastel, ołówek, kredka oraz akwarela) (il. 2–8). Różnorodność technik pozwala na eksperymentowanie z formami ekspresji w przekazie form i powierzchni obiektów architektonicznych

[1] Profesor H. Petryshyn, dyrektor Instytutu Architektury Politechniki Lwowskiej, opracowała system warsztatów służących kształceniu umiejętności wykonywania szkiców architektonicznych i urbanistycznych, uzupełniający klasyczną szkołę rysunku, spójny z odpowiednimi celami zadań semestralnych dla studentów architektury o specjalizacji z urbanistyki.

a thorough stylistic and compositional analysis of villa housing is still lacking, a systematized illustrative set has not been presented and a number of comparative studies have not been carried out. Today, with the widespread intensification of development of the historic area of the city of Lviv, it is especially important to find ways of preservation of these villas and the method of urban planning sketches contributes to a better acquaintance with the buildings, and to the promotion of preservation.

The presentation of the main material

The main feature of the architectural and urban planning workshops[1] is the effectuation of works through quick sketches which teach students to perform a quick analysis of nature and to develop the ability to spontaneously and beautifully convey the shape and space, without using long-term edification (Fig. 1).

Sketches are performed with a variety of graphic techniques (pen, liner, charcoal, pastel, pencil, crayon and watercolor) (Fig. 2–8). The variety of techniques allows experimenting with forms of expression in the transmission of the forms and surfaces of architectural objects and the depth of urban space. The programme of workshops was prepared on the base of gradual complication of tasks starting from the depiction by the students of the details and architectural objects and then to the general outlook and prefiguration of urban spaces from different perspectives. One of the topics for the workshops, which

[1] Prof. H. Petryshyn, the Head of the Institute of Architecture of Lviv Polytechnic, has developed a system of workshops on architectural and urban development of sketches that complements the classical school of drawing and is consistent with the relevant objectives of semestrial tasks of profile design by students of architecture of the urban development specialization.

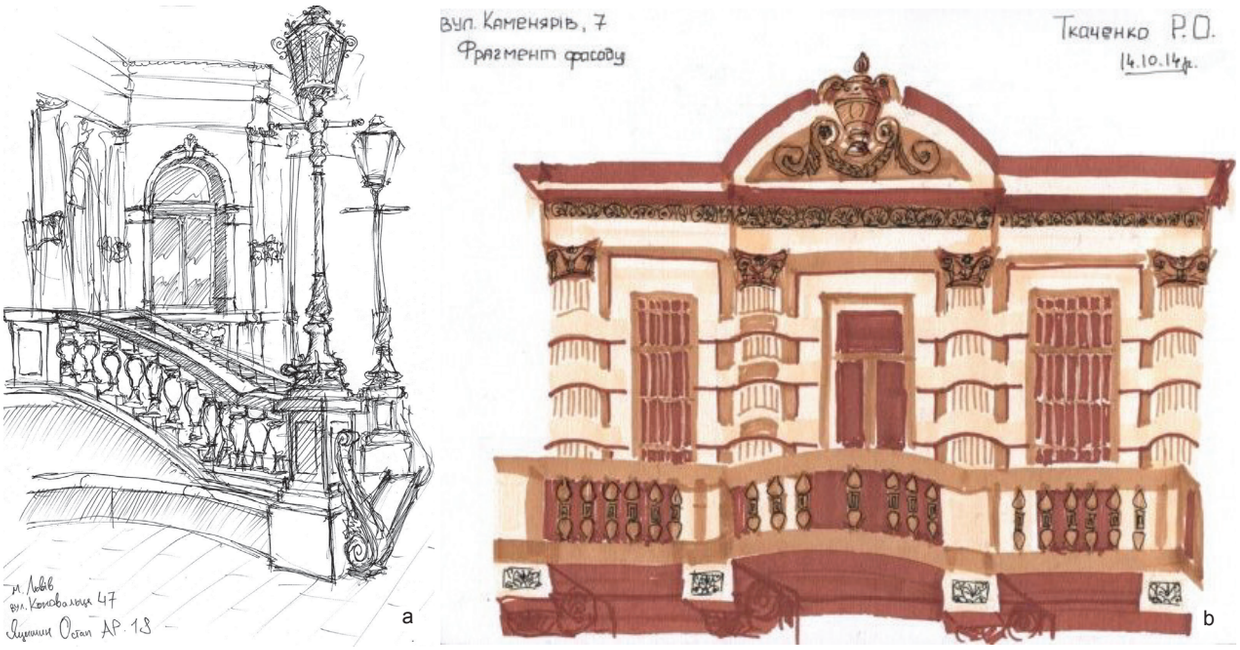

Il. 2. Szkice urbanistyczne detali architektonicznych: a) klatka schodowa i latarnie – „willa Frans" we Lwowie (pióro, rys. student 1. semestru O. Yatsyshyn, 2014); b) serliana z balkonem (ul. Kamenyariv 3) (flamaster, pióro, rys. student 1. semestru R. Tkachenko, 2014)

Fig. 2. Urban sketches of architectural details: a) staircase and lanterns ("villa of the Frans", Lviv) (pen, author: 1st semester student O. Yatsyshyn, 2014); b) serliana with the balcony (3 Kamenyariv Str.) (marker, pen, author: 1st semester student R. Tkachenko, 2014)

i głębi przestrzeni miejskiej. Program warsztatów został przygotowany na zasadzie stopniowego komplikowania zadań, począwszy od przedstawiania przez studentów szczegółów i obiektów architektonicznych do ogólnego obrazu i prefiguracji przestrzeni miejskich z różnych perspektyw. Jednym z tematów warsztatów, który został rozwinięty na wydziale rozwoju urbanistycznego, były szkice zabudowy willowej Lwowa.

W ciągu pierwszego semestru studenci zapoznają się ze szczegółami willi poprzez szkicowanie rozwiązania części wejściowej do willi, latarń, klatek schodowych, ogrodzeń, werand, portali, strychów, balkonów (il. 2) itp. Dla studentów semestru trzeciego dodatkowo, oprócz działu „Projekt domów jednorodzinnych", przewidziano warsztat szkiców architektonicznych poświęcony badaniom cech stylistycznych i kompozycyjnych zabudowy willowej Lwowa. W tym zadaniu studenci zapoznają się z architekturą i stylem willi (il. 3), planem ogrodu i jego umieszczeniem w strukturze miejskiej. W trakcie semestru piątego zadania warsztatowe stają się bardziej skomplikowane. Studenci pracują w większym formacie i próbują ukazać specyfikę morfologiczną wybranych obszarów miasta – centrum, rejonów budynków mieszkalnych lub dzielnic żydowskich itp. Rozwijany jest temat „Zabudowa willowa" – studenci rysują ulice i obszary zabudowy willowej, jak również wille prywatne z wysokości dominant (wieże, wyższe piętra innych budynków itp.), koncentrując uwagę na kontekście miejskim i cechach planowanego obszaru.

Jak widać, warsztaty mają na celu zapewnienie studentom wiedzy na temat kompozycyjnych i stylistycznych cech historycznych willi i ich lokalizacji w mieście za pomocą

was developed at the Department of urban development, were the sketches of villa development of th e city of Lviv.

During the first semester, the students become familiar with the details of villas, sketching out a solution to the entrance part to the villa, lanterns, staircases, fences, porches, portals, attics, balconies (Fig. 2), etc. For students of the third semester in addition to the discipline of "Design of single-family homes" the workshop of architectural sketches is devoted to the study of compositional and stylistic features of villa development of the city of Lviv. In this assignment, students become acquainted with the architecture and style of the villa (Fig. 3), the planning of the garden and placing of it in the urban structure. During the 5th semester assignments for the workshop becomes more complicated. The students work on a larger format and try to convey the morphological specificity of selected areas of the city: the centre, areas of apartment buildings or Jewish areas, etc. The topic "Villa development" is extended, students draw streets and areas of villa development, as well as private villas from the height of dominants (towers, the upper floors of other buildings, etc.), focusing their attention on the urban context and the features of the area being planned.

And so, the aim of the workshops is to provide students with the knowledge of compositional and stylistic features of the historic villas and their location in the city through field sketches and sightseeing in the villa areas of Lviv. It is significant to provide the students with knowledge of the value of the historic environment. Additionally, students can sketch villas in their home cities of Ukraine (Drohobych, Boryslav, Truskavets, Sambir, Stryi, Ternopil, Vinnytsia, and others).

Il. 3. Szkic urbanistyczny „willi rodziny Bromilskyj", historyzm z elementami stylu ojczystego (flamaster, rys. student 3. semestru – V. Kryvoruchko, 2014)

Fig. 3. Urban sketch of "villa of the Bromilskyj family", historicism with elements of vernacular style (markers, author – 3rd semester student V. Kryvoruchko, 2014)

szkiców plenerowych i zwiedzania rejonów willowych Lwowa. Istotne jest, aby dostarczyć studentom wiedzy w zakresie wartości środowiska historycznego. Dodatkowo studenci mogą tworzyć szkice willi w swoich miastach rodzinnych na terenie Ukrainy (Drohobycz, Borysław, Truskawiec, Sambor, Stryj, Tarnopol, Winnica i inne).

Wyniki badań

Wyniki trzyletnich warsztatów pozwoliły na stworzenie katalogu rysunków praktycznie wszystkich willi Lwowa. Zidentyfikowano cechy lokalizacji willi w zabudowie miejskiej, a także wskazano na kompozycyjne i stylistyczne cechy zabudowy willowej oraz główne problemy z ich ochroną konserwatorską.

Wille są usytuowane głównie na obszarach miejskich. Szczyt rozkwitu zabudowy willowej we Lwowie przypada na koniec XIX i 1. poł. XX w. Okres ten cechuje się wznoszeniem willi na dużych działkach usytuowanych na południowych i południowo-wschodnich obrzeżach według planu rozwoju miasta opracowanego przez I. Drexler. Ważną rolę w budowaniu willi odegrał Yu. Zachariewicz, który zrezygnował z budowy domów wielorodzinnych z racji ich stereotypowego kształtu i zajął się indywidualnymi projektami (wprowadzone przez arch. I. Levinsky).

Results

According to the results of the 3-year workshops a catalogue of the drawings practically of all Lviv villas was created. The features of location of the villas in urban development were identified as well as compositional and stylistic features of villa development and the main problems of their conservation.

The particular location of the villas is mainly in urban areas. The heyday of villa development in Lviv occurs at the end of the 19th–the first half of the 20th century. This period was characterized by the construction of villas on the large plots in the southern and south-eastern edges of the city according to the expansion plan of the city developed by I. Drexler. A crucial role in villa construction was played by Yu. Zachariewicz who refused the construction of apartment houses because of their stereotyped shape and turned to individual constructions (implemented by arch. I. Levinsky).

The urban development concept, designed by Yu. Zachariewicz, with a broad inclusion of greenery into the urban fabric and isolation of the house from the street with a strip of greenery was for Lviv innovative. So, the villas at the turn of the 19th–20th centuries are characterized by the presence of a large garden around the house. For the villas of the interwar period, the thesis "my home is my castle" becomes a slogan of a special value which was due to the unstable political situation. Therefore, the main part of the site was occupied by a house with a small dooryard in front of it. The difficult economic situation of the 1920s led to the reduction of the size of the plot, and the universalization of semi-detached development.

Stylistic analysis of villa development of the city

The study period was characterized by a rapid change of styles, namely historicism, "pittoresco", secession, Art Nouveau, Art Déco and functionalism. Because certain streets or neighborhoods were built in a short time (or by one architect), they had often a common stylistic trait.

The villas of historicism (1870–1890s) (Fig. 3–6). We can distinguish two approaches to the formation of the architectural image of such villas. To the first type belong the villas with the use of mixed Neorenaissance-neobaroque style with sporadic inclusion of folk style elements. The second approach is characterized by the use of medieval motifs, in particular ornamental brick facade.

The villa became the leading type of building in the style of "pittoresco" (1890s) because it was possible to implement all of the trend directions for the use of pictorial effects of building materials on the facades (tile, brick, metal and wood elements) and free layout of volumes and interesting silhouette with bars, weathervanes and pipes (Fig. 3, 4).

In secession villas (1900–1920) characteristic vegetable decorations have not found a particular distribution, but there are many variants of historical interpretations of dominant slope into medieval themes (with biforas, bay windows and water cannons) (Fig. 6, 7).

Przygotowany przez Yu. Zachariewicza koncept zabudowy z szerokim włączeniem terenów zielonych do tkanki miejskiej oraz oddzieleniem domu od ulicy pasem zieleni był dla Lwowa innowacyjny. Tak więc wille z przełomu XIX i XX stulecia charakteryzują się obecnością dużego otaczającego dom ogrodu. Dla willi okresu międzywojennego powiedzenie „Mój dom moją twierdzą" staje się sloganem o szczególnym znaczeniu, z racji niestabilnej sytuacji politycznej. Dlatego też główną część działki zajmował dom z małym podwórkiem usytuowanym od frontu. Trudna sytuacja gospodarcza lat dwudziestych przyczyniła się do ograniczenia wielkości działki i upowszechnienia zabudowy bliźniaczej.

Analiza stylistyczna zabudowy willowej w mieście

Okres objęty badaniem charakteryzował się gwałtownymi zmianami stylów: historyzm, „pittoresco", secesja, art nouveau, art déco i funkcjonalizm. Jako że pewne ulice lub dzielnice były budowane w krótkim czasie (bądź przez jednego architekta), miały one często wspólny rys stylistyczny.

Wille historyzmu (lata 70.–90. XIX w.) (il. 3–6). Możemy wyróżnić dwa sposoby podejścia do tworzenia architektonicznego obrazu takich willi. Pierwszy obejmuje wille budowane z wykorzystaniem stylu neorenesansowego i neobarokowego, ze sporadycznym wprowadzaniem elementów stylu ludowego. Drugie podejście charakteryzuje się używaniem motywów średniowiecznych, w szczególności ozdobnej fasady z cegieł.

Willa stała się wiodącym stylem budownictwa w stylu „pittoresco" (lata 90. XIX w.), ponieważ dawała możliwość ukazania wszystkich trendów związanych z użyciem

Il. 4. Szkic urbanistyczny malowniczej willi (ul. Samchuka 6) (tusz, kolorowe kredki, rys. student 3. semestru V. Holubyev, 2014)

Fig. 4. Urban sketch of picturesque villa (6 Samchuka str.) (liner, coloured pencils, author – 3rd year student V. Holubyev, 2014)

In the 1920s, under the influence of Art Déco the architecture of villas was characterized by restrained forms and the return of details to the heritage of Egypt (ordered form), the Empire (bas-reliefs and porches), the Baroque (curvilinear gables and portals) and the Gothic (the sharpness of the forms) (Fig. 8).

Lviv villas of functionalism were interpreted as ships with outdoor terraces, porthole windows, rounded shapes of houses and asymmetrical volumes are typical. According to the Corbusier canon the ground floor was located on supports and the garage as a new element of composition was introduced, the roof of which served as a terrace.

Il. 5. Szkic urbanistyczny willi I. Dolynskiego (pióro, rys. studentka 3. semestru I. Makovska, 2013)

Fig. 5. Urban sketch of villa of I. Dolynskyj (pen, author – 3rd semester student I. Makovska, 2013)

różnych materiałów elewacyjnych o charakterystycznych fakturach i kolorach (kafle, cegły, elementy metalowe i drewniane) oraz dowolne rozplanowanie wielkości wraz z interesującą sylwetką, belkami, wiatrowskazami i rurami (il. 3, 4).

W willach secesyjnych (1900–1920) charakterystyczne ornamenty roślinne nie mają konkretnego rozmieszczenia, jednak istnieje wiele wariantów o historycznym charakterze, szczególnie nawiązujących do motywów średniowiecznych (z biforami, wykuszami, szczypcami i armatkami wodnymi) (il. 6, 7).

W latach 20. XX w. pod wpływem art déco, architektura willi charakteryzowała się ograniczeniem form i powrotem detali do dziedzictwa Egiptu (uporządkowana forma), imperium (płaskorzeźby i ganki), baroku (krzywoliniowe szczyty i portale) oraz gotyku (ostrość form) (il. 8).

Lwowskie wille w stylu funkcjonalizmu interpretowano jako obraz statku z zewnętrznymi tarasami, oknami okrętowymi, okrągłymi kształtami domów i z typową asymetrią. Zgodnie z kanonem Corbusiera, parter lokowany był na podporach (wspornikach), wprowadzano garaż jako nowy element układu, którego dach służył jako taras.

Problemy ochrony konserwatorskiej

Należy pamiętać, iż w następstwie drugiej wojny światowej we Lwowie, który stał się częścią ZSRR, nastąpiły drastyczne zmiany w populacji i w formach własności. Wille, pozbawione swoich właścicieli, były wykorzystywane na instytucje publiczne (szkoły, przedszkola, kliniki itp.) oraz jako domy wielorodzinne. Wiele architektonicznych obiektów o historycznym znaczeniu zostało zaniedbanych, uległo zniszczeniu bądź zostało zmienione nie do poznania. Dużo ważnych elementów ornamentacyjnych i strukturalnych zostało zniszczonych. Ucierpiały przede wszystkim liczne elementy drewniane, takie jak iglice, ściany boczne, werandy, balkony, stolarka okienna i drzwiowa. Dążenie do zwiększenia wysokości budynku doprowadziło do utraty dodatków, oryginalnych ceramicznych pokryć dachowych i zniekształcenia sylwetki. Tradycyjne ogrodzenia z siatki są zastępowane przez żelazne lub kamienne, które nie pasują do stylu. Prawdziwa struktura i kolor elewacji zanikają bądź są zniekształcane. Najbardziej szkodliwym czynnikiem stały się remonty kapitalne willi, prowadzące do całkowitego zatracenia atrakcyjnych turystycznie rejonów zabudowy willowej.

Wnioski

1. Zgodnie z celami kursu projektowego Wydziału Urbanistyki Uniwersytetu Krajowego Politechniki Lwowskiej opracowano program warsztatów rysunkowych architektury i urbanistyki Lwowa. Wyniki warsztatów pozwoliły na stworzenie katalogu rysunków willi Lwowa, gdzie przeanalizowano cechy stylistyczne i kompozycyjne tych budynków.

2. Pod koniec XIX i w 1. poł. XX w. pod wpływem idei miast ogrodów E. Howarda we Lwowie utworzono obszary willowe, które cechowały się rozwiązaniem *en-*

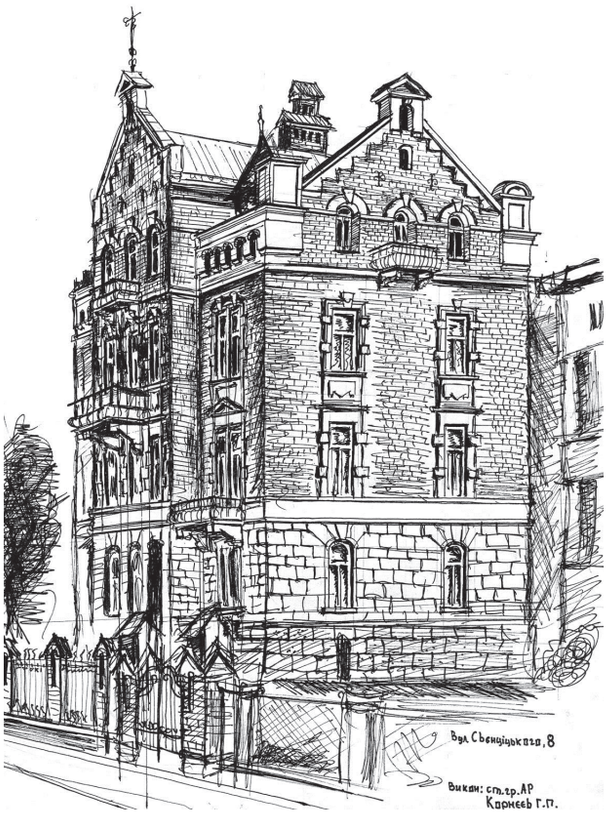

Il. 6. Szkic urbanistyczny malowniczej willi na ul. Sventsytskoho (flamaster, rys. student 3. semestru G. Kornyeyev, 2013)

Fig. 6. Urban sketch of picturesque villa in Sventsytskoho str. (marker, author – 3rd semester student G. Kornyeyev, 2013)

Problems of conservation

It should be recalled that in the aftermath of World War II in Lviv, which became part of the USSR, the composition of the population and ownership has been drastically changed. The villas, deprived of owners were used as public institutions (schools, kindergartens, clinics, and so on) or used for multi-family occupancy. Many object of significant architectural or historical meaning, become neglected, destroyed or changed beyond recognition. Many important decorative and structural elements were destroyed. Most wooden items – spires, side walls, verandas, balconies, window and door joinery suffered first of all. The desire to increase the height of the buildings led to the loss of additions, authentic ceramic roofing and distortion of the silhouette. The traditional mesh fences were replaced with wrought-iron or stone not appropriate in style. The true texture and colour of the facades disappeared or become distorted. The most detrimental factor of today is the complete overhaul of the villas, which causes a complete disappearance of tourism attractive areas of villa development.

Conclusions

1. In accordance with the objectives of the course of designig at the Department of urban planning of Lviv

Il. 7. Szkic urbanistyczny willi secesyjnej (ul. Metrolohichna 8) (akwarela, pióro, ołówek, rys. student 3. semestru K. Prohasko, 2013)

Fig. 7. Urban sketch of Secession villa (8 Metrolohichna str.) (watercolor, pen, pencil, author – 3rd year student K. Prohasko, 2013)

Il. 8. Szkic urbanistyczny willi w stylu art déco (ul. Rudnytskoho 40) (tusz, rys. student 3. semestru N. Savchak, 2012)

Fig. 8. Urban sketch of Art Déco villa (40 Rudnytskoho str.) (liner, author – 3rd semester student N. Savchak, 2012)

semble. Znaleziono korelacje pomiędzy rozmiarem domu a działką: wille w stylach: „pittoresco" i secesyjnym były otoczone dużym ogrodem; w okresie międzywojennym większą część działki zajmował dom z małym podwórkiem przed domem; pojawiły się także we Lwowie budynki w zabudowie bliźniaczej.

3. Analiza stylistyczna i kompozycyjna wykazała, że w przypadku willi historyzmu widoczne są neorenesansowe i neobarokowe, a także neoromańskie wpływy; w przypadku willi w stylu „pittoresco" zaobserwować można dowolne planowanie wielkości, a także widoczne jest użycie efektów obrazkowych materiałów budowlanych; przy willach secesyjnych wykorzystano szeroki zakres historycznych interpretacji i dowolne rozplanowanie wielkości; wille art déco odzwierciedlają w zwięzły sposób dziedzictwo klasyczne i egipskie; wille funkcjonalizmu charakteryzuje asymetryczna kompozycja z artykulacją horyzontalną, zaokrąglonymi narożnikami i tarasami.

4. Zidentyfikowano główne przyczyny zniszczenia historycznych willi: brak profesjonalizmu w ochronie (utrata detali, zniekształcenie struktury i kolorów elewacji) oraz odbudowa według smaku nowego właściciela (utrata pierwotnego wizerunku). Przeprowadzenie warsztatów badawczych wraz ze szkicami budynków willi Lwowa jest pierwszym krokiem na drodze właściwej ochrony konserwatorskiej takich obiektów i edukacji studentów w celu zrozumienia wartości historycznie tworzonego środowiska.

Tłumaczenie
Bogusław Setkowicz

Polytechnic National University the system of workshops on architecture and town planning drawings of the city of Lviv was developed. According to the results of the workshop a directory of drawings of Lviv villas has been created, the compositional and stylistic features of villa development have been analyzed.

2. At the end of the 19th–the first half of the 20th century under the influence of ideas of the garden-city of E. Howard villa areas were formed in Lviv, which were characterized by an *ensemble* solution. Correlations between the size of a house and the parcel of land were found: villas of "pittoresco" and secession style were surrounded by a large garden; in the interwar period, a larger part of the site was occupied by the house with a small dooryard in front of it, and semi-detached buildings appeared in Lviv as well.

3. Stylistical and compositional analysis revealed that for the villas of historicism style, the Neorenaissance-neobaroque and neo-Romanesque approaches are seen; for the villas of "pittoresco" style the free planning of volumes are observed, also the use of pictorial effects of building materials are employed; in the villas of secession a wide range of historical interpretations and the free layout of the volumes are used; the villas of Art Deco concisely reflect the Egyptian and classical heritage; the functionalism villas are characterized by asymmetrical composition with horizontal articulation, rounded corners and terraces.

4. The main reasons of destruction of the historical villas have been identified: non-professional care (loss of details, distortion of the texture and colours of the facades) and reconstruction according to the tastes of the new owner (loss of image). The carrying out of workshops researches and sketches of the villa buildings of Lviv is the first step in solving of the problem of preservation of such objects, and also the education of students with the aim of understanding the value of the historically formed environment.

Bibliografia/References

[1] Biryulov Y., *Zaharevichi: Tvortsi stolychnoho Lvova*, Centre of Europe, Lviv 2010.

[2] Bohdanova Y., *Yan Novoryta Architektura – fah chy poklykannya?*, Visnyk NU „Lvivska Politechnika. Architektura" 2007, No. 585, 12–16.

[3] Linda S., *Zshytlove budivnytstvo Lvova u druhij polovyni XIX stolitty*, „Zapyski NTSHZ" 2001, No. 241, 126–153.

[4] Melnyk I., *Lvivsli vulytsi i kam'yanytsi, mury, zakamarki, peredmistya ta inshi osoblyvosti korolivskoho stolychnoho mista Halychyny*, Centre of Europe, Lviv 2008.

[5] Noha O., *Ivan Levynskyj: architektor, pidpryjemets, metsenat*, Centre of Europe, Lviv 2009.

[6] Sadowska E.Y., *Ignacy Drexler, professor of the Lviv Polytechnic (1878–1930)*, [w:] *Creative urbanizm: To 100th anniversary of city planning education*, Lviv Polytechnic Publishing House, Lviv 2014, 21–32.

[7] Norberg-Schulz Ch., *Heideggera myśli o architekturze*, „Architektura" 1985, No. 1(243), 18–21.

[8] Kazantseva T., *Tsehlyane dekoruvannya fasadiv lvivskych kam'yanyts druhoji pol. XIX–pochatku. XX st.*, Visnyk „Ukrzahidproektrestavratsiya" 2005, No. 15, 128–133.

[9] Petryshyn H., Kazantseva T., Onufriv Y., *Stylistyka, kompozytsiya ta problemy zberezshennya villovoji zabudovy Lvova kintsya XIX–I polovyny XX stolittya*, „Tradytsiji i novatsiji u vyshchyj architekturno-chudozshnij osviti" 2012, No. 6, 105–111.

[10] Bojko O., *Zmina tradycijnoho harakteru istorychno sformovanyh dilnyts mista Lvova (na prykladi rayonu vulyts Chereshnevoji ta Ofitserskoji*, Visnyk NU „Lvivska Politechnika. Architektura" 2011, No. 716, 51–53.

[11] Petryshyn H., Kazantseva T., *Architectural Sketches in System of Urban Education*, „Space & Form"/„Przestrzeń i Forma" 2014, No. 21, 299–312.

Streszczenie

W artykule opisano techniki i metody wykonywania szybkich szkiców urbanistycznych. Określono strukturę programu warsztatów zgodnie z celami kursu projektowania na Politechnice Lwowskiej. Na podstawie wyników warsztatów stworzono usystematyzowany katalog rysunków willi Lwowa, przeanalizowano kompozycyjne i stylistyczne cechy zabudowy willowej oraz wyszczególniono główne problemy związane z ich ochroną konserwatorską.

Słowa kluczowe: warsztaty szkiców urbanistycznych, zabudowa willowa, Lwów, styl, stylistyka, kompozycja

Abstract

The aim and task of the architectural and urban planning workshops of sketches of villa housing in Lviv were formulated as a component of urban studies at the Lviv Polytechnic. The techniques and methods of quick urban sketches were described. The structure of the programme of the workshops is determined in accordance with the objectives of the designing course. On the basis of the workshops results, a systematic catalogue of the drawings of Lviv villas was created, the compositional and stylistic features of villa development were analyzed and the problems of their conservation were specified.

Key words: workshops of urban sketches, villa development, Lviv, style, stylistics, composition